

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GOŃCIEŁ CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK polityczny, społeczny, ekonomiczny, i literacki

poświęcony sprawom miejscowym oraz

Zagłębia Dąbrowskiego.

Cena 3 kop.

CENA PRENUMERATY:
 miejscowych i zamiejscowych
 Rocznie Rb. 6.—
 Półrocznie " 3.—
 Kwartalnie " 1.50
 Miesięcznie " 50

Adres Redakcji i Administracji Częstochowa: Aleja II Nr. 38, telefon Nr. 50, skrytka postowa Nr. 21.
 Redaktor przyjmuje od godz. 7-jej do 8-jej wieczorem.
 Rękopisów redakcja nie zwraca; za artykuły, nie oznaczone zgry ceną, honorarjów redakcja wypłacać nie będzie. Prenumeratę i ogłoszenia w Częstochowie przyjmują wszystkie kragarnie.
 W Warszawie: Biuro Dziennikow Legza, Wierzbowa 8. Dom Handlowy L. i R. Metel i S-ka Krad, Przed. 53.
 Eręwo: Biuro Ogłoszeń Marszałkowska 116. w Moskwie L. i R. Metel i S-ka, Biuro ogłoszeń I. Buobweitz, w Warszawie Marszałkowska 120, w S. znowu W. Badurski, hotel warszawski.

CENA OGŁOSZEŃ:
 Za jeden wiersz lub jego miejsce na I-szej stronie 30 k., na IV-jej 10 k.
 Reklamy i Nekrologia za wiersz 20 k.
 Należane za wiersz 50 kop.
 Ogłoszenia drobne po 3 kop. za wyraz.

Reprezentantem „Gońca Częstochowskiego” w Sosnowcu i Zagłębiu Dąbrowskim jest p. Paweł Stańczyk, ul. Towarowa Nr. 5.

Reprezentację „Gońca Częstochowskiego” Zawiercie objęła księgarnia pani Z. Hubickiej. Tamże ogłoszenia do „Gońca Częstochow.”

Prenumerata i sprzedaż „Gońca Częstochow.” w Dąbrowie p. Jan Dziekan, ulica Dębinki przy stacji D. Z. W. W. dom Szpigelmana.

Prenumeratę na „Gońca Częstochowskiego” i ogłoszenia w Rakowie przyjmuje pan A. Nowakowski.

W teatrze miejscowym Wielkie Kinematograficzne przedstawienie

z następującym programem od 5 do 11 wieczór, w niedzielę i święta od 3 po poł.

Oddział I. **Jarmark w Niżnim-Nowgorodzie** (z nat.). **Rozbójnicy w Kalabrii** (dramat). Oddział II. **Samson** (kol.). Oddział III. **Genialność zwierząt; Swoboda! Swoboda!; Prawidła dla dobrego dzentelmana.**
 W niedzielę zmiana programu.—Szczegóły w programach.—Ceny miejsc: 1-e miejsce 50 kop., drugie miejsce 30 kop. Krzesło w łoży po 50 kop. Galerja 20 kop., dzieci, uczniowie i żołnierze płacą połowę.
 Dyrektor B. Zarzecki.

RESTAURACJA WACŁAWA ŚWIDERSKIEGO

ma zaszczyt zawiadomić W. W. Panów, że 1 Listopada codziennie

Koncert orkiestry Rumuńskiej

pod dyrekcją dyrektora Pietryka Zorzosku.

Kuchnia i bufet zaopatrzone w wyborne zakąski, piwo stryckie na szalanki.

Z czem się poleca uniżony sługa **Wacław Świderaki.**

Lekarz dentysta Grejniec

Pracuje codziennie od 10 rano do 1 i od 2 do 7 po południu.

Aleja Nr 10, dom p. Rajcherowej, gdzie sklep apteczny p. Neufelda, telefon Nr 108.

Jan Szeffler jubiler, patrz ogł. ost. str.

Sala gimnastyki i fechtunków

St. KIFFERA w „Tivoli”

Gabinet masażów, gimn. leczn. wyprostowywanie kregosł. łożpek, elektryzacja i t. p. Gimnastyka dla dzieci (szwedzka) codziennie.

KALENDARZYK.

D. 2 Listopada.

Wskazówki: dziś Haberta B. W., Jętra Karola Boromeusza.
 Urodził się: 6 m. 55, świdóh 4 m. 32.
 Było dnia: 7 godzin 8 minut.
 Wskazówki historyczne: 1705. Ustanowienie Orła Białego przez Augusta II w Tykocinie. — 1794. Wzięcie Pragi przez Suworowa.

Z pożarnictwa.

W jednym z zagranicznych czasopism, poświęconych specjalnie pożarnictwu, znajdujemy następujący artykuł, napisany przez doświadczanego fachowca, który może zainteresować i nasze strażę ochotniczą.

Przy pożarach fabrycznych kierunek ratunku zależy zawsze od rodzaju budowli fabrycznych i maszyn oraz od stopnia palności fabrykatów i materiałów surowych, jakie mogą się znajdować w obrębie zabudowań fabrycznych. Jeżeli fabryka posiada silnicę parową, to, w razie pożaru, baczna należy zwrócić uwagę na ochronę i zabezpieczenie kotłowni i koniecznie pościć w ruch pompy, zasilające rozgałęzienia rur i kranów pożarnych oraz górne zbiorniki wody.

Z uwagi na niebezpieczeństwo ogniowe wszystkie wogóle fabryki budowane są w ten sposób, że rozprzestrzenienia ognia z jednego oddziału do drugiego nie dopuszczają sklejone

*) „Zeitung für Feuerlöschwesen“.

sufity i masywne ściany poprzeczne (brandmury); wyniki więc pożar daje się, o ile ratunek jest dość wczesny i energiczny, zazwyczaj rychło opanować. Należy jednak zarządzić bezzwłocznie zamknięcie drzwi, łączących pojedyncze oddziały fabryczne i, o ile to tylko jest możliwe, wszelkie założenie (tworów, przez które przechodzą wały i pasy transmisyjne, ażeby nie dopuścić rozprzestrzenienia się tej drogi ognia; gdyby zaś otwory te i siadały niewzruszenie wielką średnicę i nie mogły być wskutek tego szybko założone, to koniecznym jest ustawienie przy nich odpowiednich posterunków obserwacyjnych, które powinny mieć pod ręką kilka wiader wody na pierwszą potrzebę i mają natychmiast ostrzegać kierującego ratunkiem, gdyby zagrażało niebezpieczeństwo rozszerzenia się ognia przez te otwory.

Przy każdym pożarze fabrycznym baczna również należy zwrócić uwagę na unieszkodliwienie otwory transmisyjne i także podnośniki (windy), działają one bowiem zawsze jak kominy i niejednokrotnie już wywołały rozszerzenie się ognia daleko od miejsca powstania.

Przy gaszeniu pożaru należy zawsze usilnie się starać o oszczędzanie i zachowanie belek i słupów, podtrzymujących rozgałęzienia transmisyjne, jak również wiązań belkowych, na których ustawione są ciężkie maszyny, aby niedopuszczyć spadania tychże na niższe, piętra i schodki znajdujących się pod niemi sklepień sufitowych. Usuwanie materiałów palnych powinno się odbywać jednocześnie z akcją gaszenia pożaru, o ile naturalnie nie jest ona przez to utrudniana.

W fabrykach starszej konstrukcji, a mianowicie takich, które posiadają dużo przybudówek, szop drewnianych itp. natrafia ratunek, w

KARMEN.

DZIKUSY.

Sceny z życia robotników w porcie Odeskim.

Nie może być inaczej. Kto go żywić będzie?
 Przychodzi do felczera węglarz z raną na ławie.
 Felczer, jak zwykle, ranę przemycza i rotopatrunek.
 — Wasilij Neonycz! — prosi chory.
 — O co chodzi?
 — Proszę mi głowę słabiej obandażować.
 — Co? Trzeba, żeby powietrze się nie dostało.
 — Ja proszę bardzo o mniejszy opatrunek, bo do roboty mnie nie wezmą! Powiedzą...
 — Dobrze, zawiązałem słabiej, ale jutro przyjdź, styszysz?
 — Słyszę.
 Zjawia się po miesiącu.
 — Ano, pokaż głowę.
 Węglarz pokazuje.

— Gwałtu! — Formalna róża wywiązała się na całej głowie i stopniowo posuwa na twarz i szyję.
 Popatrzcie na felczera w ambulanse podczas roboty.
 Jak on tańczy kolo chorego! Myje czarną, pięć lat nie myła, nogę, skrobie aż dopóki nie pokaże się ludzka skóra i nie wyjdzie na wierzch straszna rana, wielkości pięści.
 Dezynfekując przemawia:
 — Mówilem będzie źle, nie chciałem słuchać. Pamiętaj, stracisz nogę, będziesz kaleką! Bądźże człowiekiem, przyjdź jutro. Opatrunek zmienię. Dziwaku, to dla twego pożytku.
 Idzie do drugiego chorego.
 — Masz proszki. Zajdź do mnie po dwóch dniach.
 — Co ci jest? — pyta trzeciego.
 — Wasilij Neonowicz, proszę o chininę.
 — Co? Datem ci wezorał chininy!
 — Tak, ale mi układli.
 — Ciagle ci kradną! Masz, pamiętaj żeby to było ostatni raz!
 Port, to wielki szpital wędrowny.
 Chodzą tu ludzie po śniegu, po deszczu, z ostrym katarzem kiszek, płuc, z tyfusem, influenza...

A jednak żyją!
 „Maj człowieczek” nieraz o tem myśli. Jak wytlumaczyć, naprzykład taki wypadek: Miał chorego, zmierzzył mu temperaturę. Przeszło 39 stopni. Chory do szpitala jak zwykle, nie chciał iść. Felczer machnął na niego ręką.
 Nie będzie go ciągnął na arkanie do szpitala.
 Po paru tygodniach felczer spotyka go. Uśmiechnięty, wesoly, zachował wrzeszczy:
 — Zdrowia życze!
 — Co za djabeł! Ty, Sidorow? — Felczer wytrzeszcza oczy.
 Tak jest.
 — Bądź łaskaw, powiedz mi, jakim sposobem wyleczyłeś się? Przecież miałeś tyfus!
 — Jak? A... monopolką!
 Macie temat do rozmyślań! Prawda?
 Felczer późno kończy swoją robotę. Trzeba wszystkich chorych przyjąć, wypytać i zapisać do książki.
 Często przeskadzają mu i wołają do przytulku.
 Ktoś przepił się. Leży, wetknawszy nos w materac. — Kolo niego struga.
 Felczer wyciera mu twarz, oczyszcza jamę, ustną i daje kropli odświeżających. (d.c.n.)

RYDZEWSKI i S-ka
 Biuro Techniczne w Częstochowie, Teatralna 13.

Detaliczna sprzedaż węgla kamiennego na korce z dostawą do domów, po cenach hurtowych.

Wykonywa: rzeźbiarstwo, rzeźby, posady, obrazy, roboty przy budowach kościołów, jako też i każde roboty w zakresie rzeźbiarstwa wcho-
 dzące, od najwyceńszajelejszych do najwycieńszajelejszych pod względem artystycznym wykonania, ze wszystkich krajowych i zagranic-
 znych prima materiałów kamienia i drzewa. Dekoracja domów od reki modelowane i wszelkie roboty sztukatorskie. Zakład podej-
 ma wykonywać roboty w metaloswadcach, najodleglejszych, informacje, rysunki kosztorysy na każde żądanie.

Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Hamieniarski
Kruszyński i Proszowski w Częstochowie,
Aleja III de

razie pożaru, na większe trudności, a ponieważ ogień, mając dużo podsycającego go materiału, szybko zazwyczaj się rozszerza, więc kierujący akcją ratunkową, powinni bezwarunkowo zarządzić szybkie usunięcie tego materiału, aby przerwać ciągłe podsycaenie płomieni. Szopy drewniane, składy towarowe oraz leżące pod gołym niebem towary i materiały palne należy obficie zlewać wodą, aby nie dopuścić ich zającia się od iskier i żagwi.

Niezmiernie wielkie niebezpieczeństwo pod względem pożarowym przedstawiają przedalnia bawełny, a mianowicie oddziały szarpaczy (wilków), gdyż znajdujące się w bawelinie surowej odłamki metalu lub małe kamyczki, przy zetknięciu się z nader szybko poruszającymi się metalowymi częściami maszyn, wytwarzają iskry, powodujące ogień, rozszerzający się zawsze z błyskawiczną szybkością, dzięki obfitej materjału palnego i szybkiemu ruchowi powietrza, nasyconego cząsteczkami bawełny.

Spostrzeżenia, poczynione przez kierującą akcją ratunkową przy tego rodzaju pożarach, doprowadziły do wniosku, że w tych mianowicie fabrykach szczególnie powinny być przestrzegane bardzo surowe przepisy policyjne i stosowane jaknajdalej idące środki ostrożności.

Znaczną stosunkowo procent pożarów fabrycznych stanowią również te, które powstają w oddziałach maszyn. Odnośnie do przyczyn powstawania takich pożarów zaznaczyć należy, że często bardzo wynikają one wskutek samozapalania się przesiąkniętych oliwą i różnymi smarami szmat, używanych do czyszczenia części maszyn. W ten sposób bywa jednak objaśniane powstanie pożaru w tych nader licznych przypadkach, w których ogień został dostrzeżony dopiero wtedy, gdy niepodobna było ustalić właściwej przyczyny jego powstania.

Tłuste szmaty od czyszczenia maszyn powinny być zawsze przechowywane w skryniach żelaznych, zbudowanych mocno i szczelnie zamkniętych; pod żadnym pozorem nie należy dopuszczać gromadzenia większej ich ilości w oddziałach maszynowych, lecz przetrząsnąć na ten cel specjalne miejsce na podwórzu fabrycznym, z kądem przeciw także należy je jaknajrychlej usuwać zupełnie.

W oddziałach maszyn nie powinny również wcale znajdować się materiały służące do opakowywania towarów.

Wielkiej pieczy i uwagi wymagają także urządzenia ogrzewania i oświetlenia w całych wogóle korpusach fabrycznych, a szczególnie w oddziałach maszyn. Jeżeli ogrzewanie uskutecznia się za pomocą pary wodnej, to przeznaczona do tego rury żelazne powinny być starannie izolowane od drewnianej podłogi i wogóle ułożone w odpowiedniej odległości od wszelkich materjałów łatwopalnych. Przy rurach tych pożądanym bardzo jest zastosowanie takich urządzeń, któreby nie pozwalały kłaść na nich lub nawet tylko o nie opierać jakichkolwiek przedmiotów, mogących wywołać pożar.

Anty maszyniści ani palacze nie powinni również mieć możności robienia jakichkolwiek zmian w oświetleniu czy to gazowym, czy elektrycznym.

Przy pożarach, wynikłych w oddziałach maszyn, kierujący akcją ratunkową baczna winien zwrócić uwagę na to, aby maszyny te, często bardzo kosztowne, jaknajmniej mogły być uszkodzone przez strumienie wody, opadające z sutfitów i ścian tynk itp. Jeżeli belki są już nadpalone i uszkodzone wianiana, na których ustawione są maszyny, to pierwszym obowiązkiem kierownika akcji ratunkowej jest dokładne zbadanie, czy nie zachodził obawa, aby maszyny własnym ciężarem spadły na piętra niżej położone; wtedy to bowiem najczęściej i najsadniej zająć mogą wypadki nieszczęśliwe z ludźmi tak z pośród czynnej przy pożarze strażnicy ogniowej, jakoteż i z personelu fabrycznego.

S ki.

Na marginesie.

Wielokrotnie „Goniec Częstochowski” podkreślał na swych szpaltach, iż wszelką pruderyję uważa za zło społeczne i walczył z nią śmiało, jest ona bowiem spaceniem wzniosłych zasad o moralności, stanowiącej podkład zdrowia każdego narodu. Czytelnicy zatem znają dokładnie stanowisko „Gońca” w tej sprawie, wobec czego poruszyć mogą spokojnie jedną z bolączek od niedawna nurtujących społeczeństwo, bez posiadzenia o pruderyję i wsteczniczo.

Mamy tu na myśli odczyty „o wolnej miłości” kolportowane w Warszawie i na prowincji.

W sprawie tej umiarkowana prasa warszawska wypowiedziała swe zdanie, potępiając

odczyty powyższe, nie wszyscy jednak podziela ją jej zdanie.

Zanim więc ogół polski wypowie się wy-czerpująco na temat kwestji o moralności, chcemy powiedzieć słów kilka w doniosłej tej sprawie.

Zarazą są odczyty, traktujące o wolnej miłości, wypowiediane wobec słuchaczy młodzieży pięci obojga.

Pamiętamy wszyscy głośnie przed paroma laty wiece dla matek, dla córek, których audytorjum stanowiła przeważnie młodzież pięci obojga. Jakież były smutne ich rezultaty. Apostołowie i apostołki wolnej miłości zwoty-wali te wiece, jakby w celu podniesienia moralnego poziomu młodzieży, a osiągnęli wręcz przeciwny rezultat.

Niezrozumiałem było dla szerszego ogółu, dlaczego to czynili, bo przecież każdy rozsądny człowiek wiedział, że obnażenie brudu i rozgrzebywanie błota wobec młodzieży pięci obojga obudzi tylko niezdrowe instynkty i niejedno serce zniepraw!

I tak też się stało! Prosty tuja szerzy się szalenie, handel pornografią wzrasta niesłychanie!

Niejedna matka i niejednen ojciec łamiał ręce, patrząc na dzieci swoje, ofiary nieszczęśliwe tego straszego zamętu. Ale pojedyncze jednostki nie zdolają odeprzeć strasznej fali, szerzącej zarazę niemoralności. Społeczeństwo patrzy bezradnie, tymczasem apostołowie i apostołki wolnej miłości rozpoczynają szereg odczytów, w których bez żadnych obłonek apoteozuje się wolna miłość, a potępia dzisiejszą formę małżeństwa!

Hasła wolnościowe w stroju społecznym rzucone w tłum ciemny ze złymi instynktami, wyrodziły w społeczeństwie naszym straszna chorobę — bandytyzm; hasła w życiu moralnem człowieka sprzeczają na nasz naród stokrót gorzej chorobę — rozpustę i wyuzdanie, prowadzące za sobą zwyrodnienie całego pokolenia!

Nie ostoi się naród, nie ostoi się społeczeństwo bez fundamentu. Jeżeli chcemy odrzucić społeczeństwo należy potęgę rodziny wzmacniać, otoczyć ją istotnym szacunkiem i nie pozwolić podkopywać bytu rodziny lekceważącymi o niej sądami; kobietę wykształcić na rozumną matkę rodziny, kierowniczkę i wychowawczynię młodego pokolenia. Wpół w młodą dziewczynę przekonanie, że spełnić sumiennie obowiązek matki-obywatelki, to najszczytniejsze dla niej zadanie. A jako matka obywatelka może spełnić ten obowiązek tylko w religijnym związku małżeńskim, on bowiem wzmacnia węzły rodzinne.

Apostołowie i apostołki molnej miłości zapominają, że to Kościół chrześcijański podniósł kobietę do godności człowieczej, on jej nadał równe prawa, on ją broni przed gwałtem i uciskiem. Kościół uświęcając związki rodzinne, nadaje rodzinie wielkie, święte znaczenie, a tem samem wznosi kobietę na szczyty.

Występowanie zatem publiczne przeciw małżeństwu i głoszenie hasła burzących podstaw rodziny, w społeczeństwie polskiem nie powinno być dopuszczone, a opinia publiczna powinna śmiało i otwarcie wystąpić w obronie uczciwych zasad moralności.

Młode pokolenie, to kwiat narodu, to przyszłość naszej ojczyzny! Czyż możemy pozwolić, by ten kwiat został deptany niegodnie bądź przez maniaków — ideologów, bądź przez ludzi złej woli?

Odezwa

do pp. rzemieślników i drobnych przemysłowców m. Częstochowy.

Jak ważną jest rzeczą Wystawa dla kraju i społeczeństwa, z jakiegokolwiek dziedziny życia i pracy ludzkiej urządzana — wiemy aż nadto dobrze! Wystawa bowiem świadczy o wartości zabiegów ludzkich — kształci, wzbogaca, doskonali, podnosi...

To też projekt urządzenia wystawy przemysłowej w Częstochowie w roku przyszłym przyjęliśmy z prawdziwą radością zwłaszcza my częstochowianie, a w pierwszym może rzędzie my rzemieślnicy — jedni, że przypatrzymy się i czegoś nauczymy, inni, że sami weźmiemy w niej czynny udział.

Ze wystawa zapowiada się nad wyraz dobrze, świadczy wielkie zainteresowanie się szerszego ogółu naszego społeczeństwa i roboty przygotowawcze ruchliwego Komitetu wystawowego. Wiemy skądinąd, że bardzo wielu rzemieślników częstochowskich, również pragnęliby ukazać światu szerszemu owoce swej niery tak solidnej pracy — niestety! przeszkód natury moralnej i a materialnej jest wiele dla każdego rzemieślnika osobno wziętego.

To też Stowarz. Rzem. przemysłowe pomne swych zadań i celów, skupiające już dotąd 400 z górą braci rzemieślniczej i działające jej pracą na polu fachowo-kulturalnym, spieszy i tym razem i przez niniejszą odezwę, komunikuje za pośrednictwem zawsze łaskawego „Gońca Częstochowskiego”, że podjęło sprawę wspólnego solidarnego, masowego wzięcia udziału czynnego w wystawie przyszłorocznej w Częstochowie.

W tym celu w niedzielę d. 8 b.m. o g. 5 po poł. urządzi konferencję w Resursie rzemieślniczej (lokal stowarz. rzem. przem. i al. № 9, i piętro).

Tuszymy sobie, że licznie tam się zgromadzimy.

Więc do zobaczenia!
Zarząd Stowarz. rzemieśln. przemysłowego w Częstochowie.

Kronika miejska.

Odczyt p. Budzińskiej-Tyłlickiej. Dnia 7 b.m. w sobotę, w niedzielę, poniedziałek i wtorek, odbędą się w sali koncertowej „Lutni” odczyty dr. Budzińskiej Tylickiej o „Hygienie kobiety”.

O prelekcjach tych czytamy w n-rze 273 „Słowa” warszawskiego co następuje. „W Warszawie grasuje obecnie młodzieniec żydowski, B. Kryger, kantorowicz, który po za interesami wekslowymi uprawia także „urządzenia” koncertów i pikantnych odczytów. Przedsiębiorca ten jest znany z... Łodzi, gdzie miejscowa prasa polska ostro napietowała jego nader liczne niewłaściwości w roli impresarja. Uniemożliwiwszy zaś w Łodzi, p. Kryger wy-zyskuje teraz Warszawę. Wczoraj w tym celu wynajął — „duet” p. Budzińska-Tyłlicka, znaną z napaści na Kościół w odczytach „o higienie”, oraz p. Millera eks kleryka. „Dwugłos” ten gwałtownie namawiał kobiety polskie, żeby nie brały ślubu w kościele katolickim, lecz starały się wyłącznie o cywilne”.

Bez komentarzy...

Z Stowarzyszenia przemysłowo-rzemieślniczego. Stowarzyszenie przemysłowo-rzemieślnicze, założone przez ks. pref. Sędzimira rozwija się stale. Pożyteczna ta instytucja posiada z górą 400 członków, własną swoją resursę, w której członkowie zbierają się dla wspólnej wymiany myśli. Dzięki zabiegliwości członków Stowarzyszenia oraz energii jego patrona ks. Sędzimira przy instytucji powstanie niebawem kasa pożyczkowo-oszczędnościowa, o której zatwierdzenie poczyniono odpowiednie kroki u władz gubernialnych.

Życie kulturalne Stowarzyszenia rozwija się równorzędnie z materialnym, członkowie bowiem, urządzają stale odczyty i przedstawienia amatorskie. Zrzeszanie się tego rodzaju w stowarzyszenia naszych rzemieślników powitać należy z uznaniem.

Odczyt o kanalizacji i wodociągach p. Sobeskiego odbędzie się dziś o godz. 1-wszej p.p. w sali T-wa rolniczego, Odczyt zainteresował szeroki zastęp obywateli naszego miasta i okolicy, którzy przybyli dziś licznie na posiedzenie. O projekcie prelegenta pisaliśmy w swoim czasie obszerniej, czytelnicy są więc z nim dokładnie obznajmieni. Z listów publiczności, które otrzymaliśmy ex re rzezonego projektu, wnioskować można, że ogół nasz uważa go za nader właściwy i na czasie. Wobec tego, przypuszczamy, że nie przejdzie bez echa w Częstochowie.

Potrzeba czynu! Od czytelnika naszego p. N. otrzymujemy list następujący: „Ze smutkiem wyczytałem w n-rze niedzielnym „Gońca” artykuł p. n. „Z dramatów życiowych” opisujący utrucie się niejakiej Sz. wtrąconej do otchłani rozpusty. Kończący ustęp artykułu, powiadający: „żóć będzie, — uratuj ją, ciałko, ale kto uratuje duszę?” ma głębokie znaczenie społeczne, nad którym nie wolno nam przejść do porządku dziennego. Dlatego wnoszę, aby istniejący ponoc w Częstochowie „dom poprawczy”, o którego celach tak pięknie pisał p. Bronisław w n-rze 270 „Gońca” skorzystał z okazji i zajął się dziewczynką. Przypuszczam, iż moment psychologiczny nadaje się gdy nieszczęśliwa targnęła się na swe życie i stoi nad brzegiem otchłani. A więc do dzieła! podajmy nieszczęśliwej dłoń, dość słów, potrzeba czynu!”

Do listu naszego czytelnika nie dodać nie możemy, jest on nazbyt wymowny...

Napad bandycki. W uzupełnieniu wiadomości wczorajszej o napadzie bandytów we ws. Radostków na kupców, dodać należy, iż w danej chwili toczy się śledztwo celem nięcia sprawców. O wynikach jego podamy wkrótce. Deportacje. Z rozporządzenia władz aml-

nistracyjnych wysłano do Archangielska następujące osoby: Kazimierza Gołąba, Leona Wnuka, Józefa Krupę, Michała Millera; do więzienia piotrkowskiego 30 osób, i do różnych miejscowości Królestwa 22 osoby.

Kontrabanda. W pobliżu wsi Pniaki straż pograniczna znalazła towar, pochodzący z kontrabandy, wartości 33 rb.

Aresztowano i osadzono w aresztach policyjnych w ciągu doby ubiegłej następujące osoby dla sprawdzenia osobistości: Michała Araszkiewicza, Tomasza Madeja, Tomasza Poradzińskiego, Konstantego Bzdoka, Ignacego Wójcika, Antoniego Walczewskiego, Abrama Hilszelmanna, i za pijaństwo Franciszka Dziąnek; za włóczęgostwo Annę Paczyńską, Pawła Owidara, Antoniego Gołębiowskiego; za nieposiadanie legitymacji Jana Kosowskiego.

Z Sosnowca.

Upadek z dachu. Wczoraj z dachu stacyjnego półtorapiętrowego spadł murarz Majkrzak, robotnik przedsiębiorcy budowlanego p. Antoniewicza. M. stojąc na gzymsie dachu stacyjnego obrzucał wapnem front budynku nagle poślizgnął się i spadł na dach peronowy ze szkła, który pękł. Dzięki osłabieniu upadku M. uniknął śmierci; opatrzono go w ambulatorjum kolejowym.

Parowanie rogami. Wczoraj w Gołonogu na 16-letniego chłopca Józefa Dajko rzucił się wół, który go pobdił rogami. Dajko został odwieziony do szpitala będzińskiego w stanie groźnym.

Teatr. W niedzielę trupa p. Majdrowicza odegrała popołudniu przy przepięknej sali „Ulanów“ księcia Józefa Poniatowskiego. Artyści wywiązały się z zadań zadawalająco. Jutro laras „300 dni“.

Ucieczka zakochanych. W domu p-stwa K. był od dłuższego czasu w charakterze starszego się o rękę ich córki młodzieniec 21-letni H. Związkowi zakochanej pary stała na przeszkodzie nieodbyta przez młodzieńca powinność wojskowa. W tych dniach H. stawał do poboru i został zwolniony.

Z wiadomością tą ruszył do domu ukochanej, oświadczając, iż nieama teraz przeszkód do zawarcia ślubu. Uszczęśliwieni rodzice nacieszywszy się do woli wiadomością, pozostawili poraż pierwszy młodych sam na sam, usuwając się dyskretnie.

Z chwili tej skorzystała nasza zakochana parka i zabrawszy na pamiętkę nieco kosztowniejszych rzeczy z domu rodziców panny czmychła poto, aby więcej się nie pokazać.

Rodzice krokiem tym są zrozpaczeni, istnieje bowiem przypuszczenie, że młodzi wybrali się w podróż przedślubną za ocean.

Z Łodzi.

Biblioteka „Jedności“. Stowarzyszenie zawodowe robotników przemysłu włókiennego „Jedność“ w Łodzi otworzyło w tych dniach własną bibliotekę, dla członków przeznaczoną.

Z Warszawy.

Z uniwersytetu. Wobec zabronienia przez rektora urządzania wieców w gmachu uniwersytetu, studenci zaczęli wiece odbywać na swych wydziałach. Na onegdajszym wiecu obradowano nad sprawą wystąpienia do generał-gubernatora delegacji studenckiej w celu wyrażenia swej opinii co do zamknięcia szkół polskich ponieważ studenci nie chcą aby odpowiedzialność moralną za zamknięcie szkół polskich na nich spadała. W kwestji tej nie osiągnięto jednogłośnej zgody wszystkich studentów, agitacja prowadzona jest więc w dalszym ciągu.

Różne.

Rawizja na komorach. W ostatnich czasach na komorze celnej w Aleksandrowie wielu podróżnych zwłaszcza cudzoziemców było narażonych na opłaty celne i konfiskatę rozmaitych przedmiotów niezbędnych w podróży, które uważano za kontrabandę.

W r. b. w ciągu 9 miesięcy ściągnięto z podróżnych tytułem kar za kontrabandę 6 000 rb., z której to sumy 14 przypada na rzecz skarbu reszta zaś rozdzielana jest w formie „nagród“ między urzędników celnych.

Liczne skargi nadsyłane z tego powodu do Petersburga spowodowały wreszcie przyjazd dyrektora departamentu celnego p. Hana który podjął rewizję działalności urzędników komor celnych w Aleksandrowie, Sosnowicach i Szczyptornie.

Po rewizji tej spodziewane są obecnie rozmaite reformy.

Pay w policji. W Petersburgu—jak do wiadomości „Now, Wrem.“—zamierzono utworzyć zakład do tresowania i hodowli psów, przystosowanych do służby policyjnej, następnie zaś pokryć całe państwo siecią podobnych zakładów w celu zapoznania społeczeństwa z nowymi sposobami zwalczania zbrodniczości za

pomocą psów-policjantów. Prócz tego utworzone w tym celu T-wo, do którego należą władze policyjne naczelne w państwie, postanowiło wyłowić specjalną rasę psów-stróżów dla właścicieli nieruchomości. Towarzystwo to urządzi, jak już wiadomo, dziś w Petersburgu konkurs psów-policjantów, na którym rozdanych będzie 12 nagród, między innymi dwie do redakcji dziennika „Wiestnik Policji“. Po zatem rozdane będą nagrody pieniężne od 30—50 rb.

Z zagranicy.

Czego żąda Czarnogóra? Na pytanie to generał Wukoticz dał korespondentowi „Gł. Warsz.“ następującą odpowiedź:

— „Chcemy wojny! Zemy! Czarnogórcy są przekonani, że lepiej jest umrzeć po junaku, broniąc narodowego honoru, niż żyć dalej bez żadnych widoków na przyszłość. Naród wierzy, że nasz książę Mykoła potrafi na konferencji stanąć w obronie zdeptych naszych praw do życia. I wierzy, że jeżeli to nie nastąpi, jeżeli konferencja nie odpowie naszym nadziejom—to książę Mykoła potrafi honor serbów obronić.

— Czegoż żąda Czarnogóra od konferencji europejskiej?

— Czarnogóra żąda, ażeby, skoro już doszło do zerwania traktatów, zarówno Czarnogóra jak i Serbia otrzymały należyte rozszerzenie granic, Czarnogóra żąda przywrócenia mu Spiezu i przywrócenia praw zwierzchniczych nad półwyspem czarnogórskim. Nasz książę wydał już nawet proklamację, uroczystą, w której oświadczył, że jeżeli mocarstwa, które podpisały traktat berliński, zgodzą się na aneksję Bośni i Hercegowiny, to Czarnogóra uważa siebie za zwolnioną od wykonywania § 29 traktatu berlińskiego, który to paragraf wiąże jej ręce na morzu.

Królewicz serbski w Petersburgu.

„Kraj“ petersburski otrzymał od hr. Wi. Bobrińskiego list, w którym hrabia opisuje z entuzjazmem powitanie, jakie zgotowano królewiczowi serbskiemu w Petersburgu.

„Wczoraj, w d. 29 października! — pisze hr. Bobriński—zgrupowali się zjazd ogólnosłowiański w Petersburgu na placu przed dworcem warszawskim o zmroku, podczas mgły i śloty. Było bardzo zimno i brudno dokoła, ale za to jak wzniosły i czysty panował nastrój, jak było dobrze czuć się wśród dzielnej rodziny bratniej słowiańskiej. Było nas kilkaset osób. Zgrupowaliśmy się, aby powitać królewicza serbskiego, Jerzego. Najpierw staliśmy na peronie dworca warszawskiego. Kilkakrotnie policja wyznaczała nam coraz nowe miejsce, później wyparła nas do hal i dworca, w końcu zaś na plac, pomimo śloty. Szerogowcy policji i żandarmerji byli grzeczni i spokojni, ale ich przełożeni wzburzeni i krzykliwi. Korespondenci angielscy oburzają się, my zaś Słowianie, jesteśmy spokojni i cierpliwi: czy można zwać na policję w tej chwili wielkiej, kiedy maluczką a zobaczymy zdaleka drogiego królewicza i możemy krzyknąć „żiwit!“ na cześć braci Serbów, którzy dziś, wobec swoich nieszczęść, są tak blizy każdemu sercu słowiańskiemu“.

Widocznie podnieśli nastrój nie udzielili się wszystkim.

Z Dumy Państwowej.

(Telegram Agencji Petersburskiej).

Petersburg 2-go.

Posiedzenie zostaje otwarte o godz. 11 ej rano. Przewodniczy ks. Wołkoński. Po uchwaleniu zwiększenia liczby członków komisji bibliotecznej do 11-stu, Duma przystępuje do rozważania projektów praw ministra sprawiedliwości o powiększeniu etatów niektórych instytucji sądowych.

Włożył ministrów zajmuje miejsce minister sprawiedliwości. Sprawa schodzi z porządku dziennego wobec nieobecności referenta. Poseł Chwałczyński referuje projekt prawa o subsydjum dla rządowych wód mineralnych na Kaukazie. W dyskusji bierze udział dyrektor wód mineralnych Tamoszkin. Projekt prawa zostaje odczytany.

Minister sprawiedliwości oświadcza się za odroczeniem rozważania projektu prawa o powiększeniu etatu instytucji sądowych, cyfry bowiem przytoczone są w mniemaniu, iż prawo będzie obowiązywało od dn. 14 X b. r. Nowe dane cyfrowe opracował ministerjum sprawiedliwości dla prawa, które obowiązywać bę-

dzie od dn. 14 stycznia r. 1909 i wręczone są postwoi Czernickiemu.

Duma zgadza się na wniosek ministra sprawiedliwości.

Uwarow referuje projekt prawa o subsydjum dla „Cesarskiego rosyj. Tow. aklimatyzacji zwierząt i roślin“, z powodu strat poniesionych podczas rozruchów styczniowych r. 1905. Następuje wymiana mów między posłami prawicy i lewicy, podczas której Markow 2-gi oświadcza, że nie wolno obrażać tu admirała Dabasowa, który jest najlepszym człowiekiem rosyjskim (o klaski prawicy, ha! i a lewicy, dzwonek prezesa). Większością głosów Duma przechodzi do czytania projektu wedy artykułów.

Po przerwie i odbyciu nabożeństwa załobnego za Cesarza Aleksandra III—o godz. 2 m. 42 zostaje przyjęte, wedy referatu Kapustina 7 projektów praw, dotyczących subsydjum na wydawnictwa naukowe, na obserwatorjum irkuckie, na sprawozdanie z ekspedycji polarnej pod wodzą bar. Tola itp.

Po wyczerpaniu dyskusji prezes proponuje na posiedzeniu następnem rozważenie projektu prawa o reformie sądu miejscowego. Zapisuje się szereg mówców. Za ograniczeniem mów głosuje 151 przeciw 146.

Posiedzenie zostaje zamknięte o godz. 4 m. 45. Następane w czwartek dn. 5 b. m.

Telegramy.

Rezultat misji kr. Jerzego.

Petersburg 2 TAP. Królewicz serbski Jerzy wyjeżdża dziś z Petersburga, gościna jego w stołey charakteru oficjalnego nie miała. Królewicz w czasie swej bytności mógł się przekonać że w rosyjskich sferach rządowych posiada przyjaciół współczujących Serbji, gotowych poprzeć ją moralnie, lecz poparcie to zależy od serbów od powstrzymania się ich od kroku nieostrożnego, mogącego mieć charakter prowokacji. Wszystko to wyraźnie powiedziano królewiczowi i Pasiczowi.

Straszny wypadek.

Moskwa 2 TAP. Na stawie pod ślizgającymi się robotnikami załamał się lud; wielu utonęło, liczba ich nie wiadoma. Wydobyto 2 trupy, spatrzonego brak 5 osób.

Strzał do agenta.

Saratów 2 TAP. Zatrzymany w Carycyńskie znany rozbójnik wystrzałem z dubeltówki ranil agenta policji tajnej i zbiegl.

Tragedja skazanego.

Saratów 2 TAP. W więzieniu Carycyńskim prowadzony na śmierć więzień rzucił się na dozorców, jednego poranił cegłą, w drugiego ugodził nożem. Reszta dozorców zabiła go.

Bomba.

Teława 2 TAP. W odległości 7-in wiorst od miasta na dążącą z Tyflisu pocztę rzucono bombę.

Ranieni 2 strażnicy, zabite 2 konie. Pocztą ociałała.

Konstytucja.

Kar 2 TAP. Po burzliwej sesji, senat przesłał kedywowi adres wyrażający potrzebę nadania Egiptowi konstytucji.

Podkop w więzieniu.

Kokanda 2 TAP. W więzieniu, w celi przestępców politycznych wykryto podkop.

Bandytyzm.

Kokanda 2 TAP. Pięciu uzbrojonych bandytów napadło w dzień w środku rynku na skład fabryczny. Zabito wartownika i ciężko raniono trzech przechodniów.

W Turcji.

Konstantynopol 2 TAP. Przybył tu minister bugarski Lapczew upetnomocniony do rokowań z rządem tureckim na skutek doniesienia konsulów o mobilizacji rezydentów.

Powstrzymano wysłanie rezerwistów do Smirny.

Tum bośniaków udał się d. 1 b. m. do Ildzikosku lecz rozproszyli go konni żandarmerji oraz kawalerja.

Lecznica Ginekologiczna

z oddziałem dla rodzących

U-ra J. Pietrasiewicz i D-ra S. Nowaka

w Częstochowie ul. Jasnogórska 24.

Opłata za pobyt od 1.50 rub. do 8 rub. dziennie. Pokoje oddzielne. Ambulatorjum z chorobami kobiecymi od 11-ej do 1 ej godz. Porada 50 kop.

Teatr „KOSMOS“ II-ga Aleja № 20.

Wielkie Kinematograficzne przedstawienia.

Program: Oddział I. Znak miłości epizod z wojny Marokańskiej (dramat); Zwartwienie pajaca (tragedja).
 Oddział II. Ładna kwiatciarka (melodramat); Wyciągi automobilowo z Paryża do Diep z ofiarami w r. 1908 (% natury).
 Oddział III. Liliputy pani Golc (fant. w kolorach); System balkonowy (bardzo kom.); Czuć dymem (bardzo kom.).
 Co tydzień zmiana programu. Dyrekcja.

BIURO ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANE

Filipczyński, Łopieński i S-ka

Częstochowa, Aleja II № 28. Telefonu № 150.

Adres tel.: „Filipczyński Częstochowa.“

Wykonują wszelkie roboty w zakresie budownictwa wchodzące jako to: Projekty architektoniczne i budowlano-konstrukcyjne oraz prowadzenie robót budowlanych. Sporządzanie i sprawdzanie kosztorysów i rachunków budowlanych, obliczenia statyczne oraz perspektywy à vol d'oiseau. Całkowite przedsiębiorstwa budowlane lub też oddzielne roboty mularskie, ciesielskie, stolarskie i t. p.

Wateę, wałki i kit

do OKIEN

POLECA

SKŁAD APTECZNY

Wacława ORZEŁ

w Częstochowie, III Aleja № 48.

Niema lepszego środka, jak uznane przez powagi lekarskie

Mydło Herba

D-ra Obermeyera

przeciw piegom, pryszczom, węgrom, mokrym i suchym liszajom, swędzeniu i wszelkim nieczystościom skóry.

TYSIĄCE PODZIĘKOWAŃ!

Po krótkim użyciu, widoczne są najlepsze rezultaty.

Dostać: apteki i sklepy apteczne.

UWAGA. Prawdziwe tylko ze siostrą miłosierdzia na każdym kawałku.

E. WICHURA II Aleja № 37

POLECA:

Duży wybór modnych **bluzek, spodniczek** halki. **Koidry** watawane, bieliznę pościelową, puch i pierze. **Wałki** do okien, wateę kolorową, hurlem i detaliznie. Tkaniny fabryki „Częstochowianka“. Wszystko w dobrym gatunku, ceny niskie, proszę się przekonać. 12—3

Biuro pośrednictwa i zleceń

„RENOMETR“

w Częstochowie, III-cia Aleja № 60.

Telefonu Nr. 138.

Przy najrozsądniejszym pośrednictwie i warunkach najdogodniejszych załatwia i przeprowadza: sprzedaż, zamiany, dzierżawy, parcelacje majątków ziemskich oraz sprzedaż nieruchomości miejskich, willi, zakładów przemysłowych, tak w Królestwie, jak Litwie, Rosji i zagranicą. Tamże lokata kapitałów.

Popierajcie przemysł krajowy Żądajcie Stalówek

fabryki K. WASILEWSKI i S-ka

w Warszawie, Chłodna 29, Telefon 17—91.

Przedstawiciel na Zagłębia i Częstochowę

1337 D. Majewski Inżynier, Sosnowiec ul. Czysta № 9. 12—4

Magazyn OBUWIA M. WESTINGA

II-ga Aleja № 16, dom p. Imicha

vis-à-vis Szpitala.

Poleca obuwie w wyborowym gatunku, najświeższych fasonów.

Ceny przystępne. 20—3

SKLEP

galanteryjny

z powodu wyjazdu serżantom na dobrych warunkach z całym urządzeniem, oraz mieszkanie przy sklepie. Skł-p w najlepszym punkcie. Egzystuje kilka lat. Wiadomość w Redakcji Gońca. 1460—10—1

Bank Handlowy w Warszawie Oddział w Częstochowie

zawiadamia, że w dniu 23 października (5 listopada) odbędzie się w Zawierciu **licytacja** ruchomości a mianowicie: mebli, ubrań książek i różnych domowych sprzętów stanowiących własność Leika Majera Londau.

Licytacja odbędzie się w mieszkaniu dłużnika i wykonaną zostanie przez komornika Będzińskiego sądu pokoju p. Czajczyńskiego. 1488 1—1

Pianino krzyżowe najnowszej konstrukcji, mało używane, tanio sprzedam, ulica 7-u Kamienie № 9—26. 1486—1—1

KAPUSTĘ

brdnowicką, trwałą do kwaszenia, sdonżoną na nawozach bydłych, po 30 kop. za pud, poleca

Teofil Markowski, Zawodzie. 1482 2—2

Proszę zwrócić uwagę na nauczyciela tańców M. A. Lubieński

udziela lekcji w gimnazjum rząłowym i polskiem im. Mickiewicza, a także na sali Harmona i zborowo u siebie przy ul. Mikołajewskiej № 9, na miesiące lub na wyjazd. 1489 16—1

Nowootworzony Bazar Damski dziecienny, posiada na składzie duży wybór sukien, bluzek, trykotów po cenach niskich. Krakowska № 3. Częstochowa. 1469-3-3

POCZOCHY. Pracownia porożozch i nadrabiania. Tanie bo w prywatnym mieszkaniu. Aleja II № 31 K. Kieszczyńska.

Sklep z mieszkaniem przy ulicy Warszawskiej 3, zaraz do wynajęcia. Wiadomość u gospodarza domu. 1476—1—1

Kupię bibliotekę szafę. Wiadomość w Administracji Gońca. 1487—3—1

Pierwszorzędna

Chrześcijańska

PRACOWNIA

i **MAGAZYN**

wyrobów złotych, srebrnych i brylantowych

JANA SZEFLERA

(dawniej St. H. Grünmana)

Aleja II, dom Imicha № 16

w Częstochowie

POLECA:

wyбір biżuterji złotej z drogiemi kamieniami, jako to: pierścionki, broszki, kolczyki, bransolety, breloki krzyżki, fańcuszki damskie i męzkie, oraz platery stolowe i fantazyjne.

Przyjmuje się zlecenia na żetony medale pamiątkowe, monogramy, faksmile, i wogóle wszelkie obstatunki w zakres jubilerstwa wchodzące.

Ceny fabryczne. 45—3

1027

SKLEP SZKŁA

porcelany i lamp

z powodu wyjazdu zaraz do odjeżdżenia na dogodnych warunkach w dobrym punkcie. Wiadomość w Redakcji Gońca. 1475—2—1

Orzechy włoskie owocujące

20—50 ctm. grube od 2 rub. S. Szczeciński, Jasnogórska 38. 1378 10—3

St. Szczawiński

w Częstochowie (obok Teatru)

Skład Win

DELIKATESÓW

i towarów kolonialnych

egz. od 1878 r.

Poleca świeżo otrzymane towary:

Kawior Astrachański bez soli

Łosoś, Sigi i t. p. ryby wędzone. Sardynki, Auchovis, Kilki, Marynaty z ryb, Homary, Śledzie królewskie, Sery: Roquefort, Brie, Ziemny, Camembert, Szwajcarski, Litewski i inne. **Owoce, Wędliny Litewskie, Konserwy z jarzyn, Buljon, Maggi** wyborną przyprawę do zup i sosów oraz

OGŮRKI NIEŻYŃSKIE w baryłkach po kopie.

IMPORT
WIN
Węgierskich
i
Francuskich.

200,000. Cena 35—50—75 kop., 5 lemit. Hodowane własnym systemem, drzewka w 2 roku już owocują. Specjaliści i ogrodnicy uznali drzewka halnowskie za najlepsze w kraju. Polecam także sycyn e me rózne (20—50 kop. szt.) bzy szczone i t. d. Jeszcze zamawiania od 10 rubli otrzymuje 100 truskawek (3 ruble) bezpłatnie. Upraszam nie łączyć drzewek mych z drzewkami pewnej firmy, reklamującej i sprzedającej stare gradom public i znaczące drzewka nie mające żadnej wartości. Ogr-dnictwo „Halinów“ WŁADYSŁAWA ZAWADY. Częstochowa, Szkoła № 20. Katalog bezpłatnie.

Najlepsza pora sadzenia.
GRZEWKA OWOCOWE.